

## บทที่ 5

### สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาธศิลป์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ผู้วิจัยดำเนินการ 2 รอบ โดยนำเสนอผลการสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย
3. วิธีการดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผลการวิจัย
6. ข้อเสนอแนะการวิจัย

#### ความมุ่งหมายการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาธศิลป์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

2. เพื่อศึกษาทางเลือกที่เหมาะสมในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาธศิลป์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

3. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาธศิลป์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดีและสำคัญในครูและนักเรียน

## กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 21 คน ประกอบด้วย
  - 1.1 ผู้วิจัย คือ ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 คน
  - 1.2 ครูที่ปรึกษา จำนวน 20 คน จำแนกเป็น
    - 1.2.1 ครูที่ปรึกษาที่รับผิดชอบงานระบบช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านท่าด้อ (ชุมชนประสาธศิลป) จำนวน 14 คน
    - 1.2.2 ครูที่ปรึกษาที่ไม่ได้รับผิดชอบงานระบบช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านท่าด้อ (ชุมชนประสาธศิลป) จำนวน 6 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 45 คน ประกอบด้วย
  - 2.1 คณะกรรมการนักเรียน จำนวน 20 คน ได้แก่ ตัวแทนนักเรียนระดับประถมศึกษา ตัวแทนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
  - 2.2 ผู้บริหารโรงเรียน / รองผู้บริหารโรงเรียน 3 คน
  - 2.3 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ/ รองหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 3 คน
  - 2.4 คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 10 คน ได้แก่ ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนชุมชนและตัวแทนภาคเอกชน
  - 2.5 ครูที่ปรึกษา/ ครูผู้สอน จำนวน 9 คน
3. กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา จำนวน 100 คน ประกอบด้วย
  - 3.1 นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 50 คน
  - 3.2 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 50 คน

## วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าด้อ (ชุมชนประสาธศิลป) ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning) ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการ (Acting) ขั้นที่ 3 การสังเกตการณ์ (Observing) และขั้นที่ 4 การสะท้อนกลับ (Reflecting) ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางานในที่นี้คือการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งได้ดำเนินการตามขั้นตามลำดับดังนี้

## ระยะที่ 1 การเตรียมการวิจัย

ผู้วิจัยได้เตรียมการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. การประชุมคณะครูโรงเรียนบ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาธศิลป์) เพื่อชี้แจงเหตุผลของการทำวิจัยในครั้งนี้ แล้วร่วมกันวิเคราะห์ อภิปราย แสดงความคิดเห็นสรุปสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. จัดเตรียมสถานที่จัดโครงการ/ กิจกรรม และเครื่องมือที่ใช้ประกอบการวิจัยเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สรุปผลการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

## ระยะที่ 2 การปฏิบัติการวิจัยมี 2 วนรอบ

### วนรอบที่ 1

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning)

1. การประชุมแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการกำหนดบทบาทผู้ที่เกี่ยวข้อง
2. ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยประชุมเพื่อร่วมกันวิเคราะห์สภาพและปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. ศึกษาทางเลือกที่เหมาะสมในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาธศิลป์)
4. กำหนดโครงการ/ กิจกรรมการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย โครงการ/ กิจกรรมเด็กดีศรีท่าค้อ โครงการ/ กิจกรรมพัฒนาห้องโกลยาเสพติด โครงการ/ กิจกรรมลูกเสือและเนตรนารีและโครงการ/ กิจกรรมจิตอาสาต่อชุมชน

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ (Acting)

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการนำโครงการ/ กิจกรรมที่กำหนดร่วมกันไว้แล้วมาปฏิบัติ และแบ่งหน้าที่รับผิดชอบจากแผนไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผล ซึ่งจะเป็นการปฏิบัติและการสังเกตไปพร้อมกัน โดยความคาดหวังให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีกิจกรรมหลักต่าง ๆ ดังนี้ 1) โครงการ/

กิจกรรมเด็กดีศรีท่าค้อ 2) โครงการ/ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี 3) โครงการ/ กิจกรรมจิตอาสาต่อชุมชนและ 4) โครงการ/ กิจกรรมพัฒนาทางไกลยาเสพติด

### ขั้นที่ 3 การสังเกตการณ์ (Observing)

1. สังเกตพฤติกรรมกรรมการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมในการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการเก็บข้อมูล

2. การประเมินกระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาธศิลป์)

3. การแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย

### ขั้นที่ 4 การสะท้อนผล (Reflecting)

จากการติดตามผลการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาธศิลป์) ดังนี้ คือ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ คือ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ของผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการและแบบบันทึกผลการปฏิบัติงานมาวิเคราะห์ อภิปราย แสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันพิจารณาถึงผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนพร้อมทั้งหาวิธีการในการแก้ปัญหาและข้อบกพร่องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาธศิลป์) ในส่วนที่บกพร่องเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการตามขั้นตอนการดำเนินการวิจัยในวงรอบที่ 2

## ระยะที่ 3 การสรุปผลการพัฒนา

การสรุปผลการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาธศิลป์) ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องและการสังเกตพฤติกรรมดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนรอบที่ 1 และรอบที่ 2

## สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาธศิลป์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการพัฒนากิจการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาธศิลป์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 พบว่า

1.1 สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาธศิลป์) พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนส่วนใหญ่ เกี่ยวกับการทำความสะอาดเวรประจำวัน การทำความสะอาดห้องสมุด ห้องพักครู ห้องพยาบาล โรงอาหารห้องน้ำและบริเวณอื่นที่ได้รับมอบหมาย ไม่ส่งการบ้านที่ครู มอบหมาย ไม่เก็บขยะบริเวณรอบโรงเรียน ไม่ทิ้งขยะลงในถังขยะ ไม่ช่วยผู้ปกครองทำงาน บ้าน มีความพยายามและอดทนในการเข้าร่วมกิจกรรมน้อยและยังขาดความรับผิดชอบ ในการทำงาน ไม่มีความเป็นระเบียบ เรียบร้อยในการเข้าแถวซื้อสินค้า ขาดระเบียบ วินัยในการเข้าแถวรับอาหารกลางวัน การพูดจาไม่ไพเราะ ไม่เหมาะสมกับพ่อแม่ ครู อาจารย์ นักเรียนมีความพฤติกรรมก้าวร้าว ไม่เคารพความเป็นผู้อาวุโสหรือผู้ใหญ่ พูดคุยกันเวลาร่วมกิจกรรมหน้าเคารพธงชาติและร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ถอดวางรองเท้า ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย การเดินขาดความเป็นระเบียบ เรียบร้อยเวลาเข้าชั้นเรียน และการขึ้นรถกลับบ้าน การแต่งเครื่องกายไม่ถูกระเบียบของโรงเรียน นักเรียนชายชอบ เอาเสื้อออกนอกกางเกง ไม่ช่วยรักษาทรัพย์สินของส่วนรวม ขาดความรับผิดชอบในการ ปิดไฟ ปิดพัดลม ปิดน้ำหลังใช้แล้ว นักเรียนเห็นประโยชน์ของตัวเองมากกว่าส่วนรวม ครูเรียกใช้ให้ช่วยเหลือชอบหลบและให้เรียกหลายครั้ง ขาดจิตอาสาบำเพ็ญตน เพื่อส่วนรวมและไม่มีจิตสาธารณะต่อส่วนรวม

1.2 ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาธศิลป์) พบว่า นักเรียนแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ครูยังไม่มี แนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน คาบสอนของครูเยอะเกินไปไม่มีเวลาดูแล นักเรียนเท่าที่ควร

2. ผลการศึกษาทางเลือกที่เหมาะสมในการพัฒนากิจการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาธศิลป์) พบว่า จากการระดมความ

คิดเห็นร่วมกัน ได้ข้อสรุปในการดำเนินการในครั้งนี คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย โครงการ/ กิจกรรมเด็กดีศรีท่าค้อ โครงการ/ กิจกรรมลูกเสือและเนตรนารี โครงการ/ กิจกรรมพัฒนาทางไกลยาเสพติด และโครงการ/ กิจกรรมจิตอาสาต่อ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในนักเรียน เช่น ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ และความมีจิตสาธารณะ

3. ผลการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาทศิลป์) โดยการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนและการประเมินกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า

3.1 ผลการประเมินกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาทศิลป์) วงรอบที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ โครงการ/ กิจกรรมเด็กดีศรีท่าค้อ ( $\bar{X} = 3.46$ ) โครงการ/ กิจกรรมพัฒนาทางไกลยาเสพติด ( $\bar{X} = 3.39$ ) โครงการ/ กิจกรรมลูกเสือและเนตรนารี ( $\bar{X} = 3.31$ ) และโครงการ/ กิจกรรมจิตอาสาต่อชุมชน ( $\bar{X} = 3.00$ ) และจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเข้าร่วมโครงการ/ กิจกรรมการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน วงรอบที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ( $\bar{X} = 2.66$ ) และความมีจิตสาธารณะ ( $\bar{X} = 2.63$ ) ความรับผิดชอบ ( $\bar{X} = 3.41$ ) และความมีระเบียบวินัย ( $\bar{X} = 3.03$ )

3.2 ผลการประเมินกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาทศิลป์) วงรอบที่ 1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ โครงการ/ กิจกรรมเด็กดีศรีท่าค้อ ( $\bar{X} = 2.86$ ) โครงการ/ กิจกรรมลูกเสือและเนตรนารี ( $\bar{X} = 2.86$ ) โครงการ/ กิจกรรมพัฒนาทางไกลยาเสพติด ( $\bar{X} = 2.77$ ) และโครงการ/ กิจกรรมจิตอาสาต่อชุมชน ( $\bar{X} = 2.61$ ) และจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเข้าร่วมโครงการ/ กิจกรรมการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน วงรอบที่ 1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหา

น้อย ดังนี้ ความมีระเบียบวินัย ( $\bar{X} = 2.77$ ) ความรับผิดชอบ ( $\bar{X} = 2.72$ ) ความมีน้ำใจ  
เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ( $\bar{X} = 2.68$ ) และความมีจิตสาธารณะ ( $\bar{X} = 2.67$ )

3.3 ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ  
(ชุมชนประสาธศิลป์) วงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับ  
มากทุกด้าน เพิ่มขึ้น 1.01 และผลการสังเกตพฤติกรรมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ  
นักเรียนโรงเรียน บ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาธศิลป์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
ประถมศึกษา นครพนม เขต 1 วงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษา โดยรวม  
อยู่ในระดับมากทุกด้าน เพิ่มขึ้น 1.36

3.4 ผลการประเมินกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน  
โรงเรียน บ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาธศิลป์) วงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 ระดับชั้นมัธยมศึกษา  
ตอนต้น โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เพิ่มขึ้น 1.43 และผลการสังเกตพฤติกรรม  
การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน บ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาธศิลป์) สังกัด  
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 วงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2  
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เพิ่มขึ้น 1.46

## อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน  
บ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาธศิลป์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม  
เขต 1

1. สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน  
บ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาธศิลป์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม  
เขต 1 พบว่า

1.1 สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ  
(ชุมชนประสาธศิลป์) พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวม  
อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาขาดการติดตาม นิเทศภายใน  
และสอบถามความต้องการของนักเรียนทำให้เกิดสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ  
นักเรียนที่ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยขวัญคุณกร ปกป้อง  
(2555, หน้า 155-158) ได้ศึกษาเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา  
ศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนบ้านโนนสะอาดนาเหมิอด สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า สภาพครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับน้อย ส่วนการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับผลการวิจัยสุรางค์ปัญสังกา (2551, หน้า 107 – 114) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 7 รถไฟสงเคราะห์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า สภาพทั่วไปในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ การทำความเข้าใจสถานะประจำวัน การทำความเข้าใจห้องสมุด ห้องพัสดุ ห้องพยาบาล โรงอาหาร ห้องน้ำและบริเวณอื่นที่ได้รับมอบหมาย ไม่ส่งการบ้านที่ครูมอบหมาย ไม่เก็บขยะบริเวณรอบโรงเรียน ไม่ทิ้งขยะลงในถังขยะ และไม่ช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน มีความพยายามและอดทนในการเข้าร่วมกิจกรรมน้อยและยังขาดความรับผิดชอบในการทำงานและสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุริยา ภาภักดี (2557, หน้า 189) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาศักยภาพครูในการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนอากาศอำนวยศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ชัดเจน การนิเทศติดตามไม่สม่ำเสมอ การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนไม่สอดคล้องตามสภาพความจริงของนักเรียน และปัญหาการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า บุคลากรในโรงเรียนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนส่วนแนวทางการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การส่งเสริมและการนิเทศภายในการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 ปัญหาการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาธศิลป์) พบว่า ปัญหาการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือขาดความต่อเนื่องของการดำเนินงานทำให้เกิดปัญหานักเรียนแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ครูยังไม่มีแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน คาบสอนของครูเยอะเกินไปไม่มีเวลาดูแลนักเรียนเท่าที่ควร สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรางค์ปัญสังกา (2551, หน้า 107 – 114) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานระบบช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 7 รถไฟสงเคราะห์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า ปัญหา



ส่วนใหญ่ ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมพัฒนาวินัยของนักเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนขาดวินัย ด้านความสะอาด ด้านตรงต่อเวลาและความสะอาด จึงได้พัฒนาการดำเนินการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเสถียร ทามัง (2551, หน้า 78 – 79) ได้ศึกษาเรื่องการค้าเนื้องานระบบดูแลช่วยเหลือของนักเรียนของโรงเรียนเทศบาลวังศรีเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาการค้าเนื้องานระบบดูแลช่วยเหลือของนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ ผู้ปฏิบัติขาดความเข้าใจการใช้เครื่องมือ นักเรียนมีจำนวนมาก ทำให้ดูแลไม่ทั่วถึง ครูผู้สอนเวียนสอนหลายห้องจึงจำนักเรียนไม่ได้ การทำงานควรเป็นทีมและมีระบบการทำงานที่สมบูรณ์ ด้านการคัดกรองคือ ขาดการประชุมกันอย่างต่อเนื่อง ครูแนะแนวไม่รู้จักนักเรียนเท่ากับครูประจำชั้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของขวัญนคร ปกป้อง (2555, หน้า 155-158) ได้ศึกษาเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนบ้านโนนสะอาดนาเหมือด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ปัญหาการค้าเนื้องานอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาทางเลือกที่เหมาะสมในการพัฒนาการค้าเนื้องานระบบดูแลช่วยเหลือของนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาธศิลป์) พบว่า จากการระดมความคิดเห็นร่วมกัน ได้ข้อสรุปในการดำเนินการในครั้งนี้ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย โครงการ/ กิจกรรมเด็กดีศรีท่าค้อ โครงการ/ กิจกรรมลูกเสือและเนตรนารี โครงการ/ กิจกรรมพัฒนาห่างไกลยาเสพติด และโครงการ/ กิจกรรมจิตอาสาต่อ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในนักเรียน เช่น ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ และความมีจิตสาธารณะ ทั้งนี้เนื่องจากการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญ คือ 1) มีจุดเน้นไปสู่การปฏิบัติ 2) เป็นความร่วมมือกันระหว่างนักวิจัยและเข้าร่วมการวิจัย 3) เป็นความร่วมมือกันระหว่างนักวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้อง 4) เป็นกระบวนการที่เป็นพลวัตของเกลียวปฏิสัมพันธ์ที่มีกระบวนการย้อนกลับไปสู่การพัฒนาขั้นต่อไป จากการผลสะท้อนของสิ่งที่เป็นปัญหาการเก็บรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติ และ 5) มีการนำเสนอผลการวิจัยต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและสามารถปฏิบัติได้จริง (Creswell (2002, p. 164) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุญประสพ กุลศรี (2550, หน้า 107 – 112) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือของนักเรียน โรงเรียนหนองวัวซอ อำเภอหนองวัวซอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1 พบว่า การดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือของนักเรียน ประกอบด้วย

การวางแผนศึกษาเอกสาร มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ และมีการนิเทศอย่างต่อเนื่อง ผู้ร่วมศึกษามีความรู้ความเข้าใจ จึงทำให้การดำเนินงานตามระบบประสบผลสำเร็จและช่วยนักเรียนได้ทันทั่วถึง ทำให้การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินไปด้วยดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของไพรินทร์ โหมพุดดี (2551, หน้า 69 – 70) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนน้ำสวยวิทยาอำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย พบว่า เพื่อพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนน้ำสวยวิทยา อำเภอสระใคร จังหวัดหนองคายให้ดียิ่งขึ้น โดยใช้แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนของหลักการวิจัยปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน และมีการดำเนินงานกิจกรรมตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมในห้องเรียน 2) กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน 3) กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง 4) กิจกรรมการตรวจสอบแผน 5) กิจกรรมการสังเกตการณ์ปฏิบัติงาน พบว่า ทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดำเนินงานอย่างเป็นระบบมีกิจกรรมการพัฒนาอย่างชัดเจน มีการติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง และร่วมกันระดมสมองเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกันขณะที่ธงชาติ วงษ์สวรรค์ (2553, ออนไลน์) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีขั้นตอนระบบวางแผน (Plan) ระบบปฏิบัติการ (Act) ระบบตรวจสอบ (Observe) และระบบสะท้อนผล (Reflect) ทุกระบบมีขั้นตอนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการ ขั้นตรวจสอบ และขั้นสะท้อนผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ขวัญนคร ปกป้อง (2555, หน้า 155–158) ได้ศึกษาเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนบ้านโนนสะอาดนาเหมือด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า แนวทางพัฒนา คือ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายในผลการอบรมเชิงปฏิบัติการครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก อัมพร สีหะวงษ์ (2555, หน้า 87–89) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนยางชุมน้อยพิทยาคม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ (Kemmis and McTaggart. 1988, pp. 11–15) ดำเนินการพัฒนา 2 วงรอบ แต่ละวงรอบ ประกอบด้วย

การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล การปฏิบัติ (Reflection) โดยใช้กลยุทธ์การประชุม การฝึกอบรมทักษะการปฏิบัติงาน โดยการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และการให้คำปรึกษาในกระบวนการทำงาน

3. ผลการพัฒนาคำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน บ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาธศิลป) โดยการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนและการประเมิน กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาและระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ การศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ และตีความหมายอย่างมีระบบ และยืดหยุ่น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นที่เกิดขึ้นในสถานการณ์เฉพาะ ถึงการปฏิบัติงานเพื่อเข้าใจดีขึ้น หรือแก้ปัญหาเกี่ยวกับงานที่ทำอยู่ ของผู้วิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนการทำงานเป็นวงจรต่อเนื่อง 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวางแผน กลยุทธ์ (2) การปฏิบัติ (นำแผนไปปฏิบัติ) (3) การสังเกต (โดยมีการประเมินตนเอง) และ (4) การสะท้อนผลเชิงวิพากษ์จากตนเองและเพื่อนร่วมงาน ผลที่ได้นำไปปรับแผน เข้าสู่วงจรใหม่จนกว่าจะได้ข้อสรุปที่แก้ไขปัญหาได้จริง หรือพัฒนาสภาพการณ์ของสิ่งที่ ศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้กรอบจรรยาบรรณที่ยอมรับกัน สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของพัฒนศักดิ์ ภูมิโคกรักษ์ (2552, หน้า 94-96) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านซัพพลู อำเภอด่านขุนทด จังหวัด นครราชสีมา พบว่า การใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาเรื่องการประชุมเชิงปฏิบัติการ เมื่อครบ 2 วงรอบแล้ว ทำให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเปลี่ยนแปลงนักเรียนไปในแนวทางที่ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูที่ศึกษาคูประจำชั้น และครูผู้สอนนักเรียน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนันทา ประทุมรัตน์ (2553, หน้า 64) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาครูด้านระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโรงเรียนบ้านม่วง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ในวงรอบที่ 1 ครูโรงเรียนบ้านม่วง มีความรู้ความเข้าใจสามารถดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดีขึ้น แต่ยังมี ปัญหาในการนำไปปฏิบัติจึงได้ร่วมกันแก้ปัญหาโดยพัฒนา ในวงรอบที่ 2 ทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างดีและปฏิบัติ ได้ตามขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับ นักเรียนภายในโรงเรียนได้อย่างทั่วถึงครูเข้าใจบทบาทของผู้ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งส่งผล

ช่วยเสริมสร้างคุณภาพที่ดีให้แก่นักเรียน ทั้งด้านร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในขณะที่ผลการศึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน ทางที่ดีขึ้นทั้งด้าน นักเรียน ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและชุมชน ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักเรียน ได้รู้จักตนเอง สามารถปรับตัวมีทักษะทางสังคม และอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ครูผู้สอน นำผลการดำเนินงานไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนนำข้อมูลพื้นฐาน ของนักเรียนไปใช้กำหนดแนวทางในการพัฒนานักเรียน หลักสูตร และคุณภาพการจัดการศึกษา โรงเรียนได้รับการยอมรับการสนับสนุน และการร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอัมพร สีหะวงษ์ (2555, หน้า 87-89) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน ยางชุมน้อยพิทยาคม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า เมื่อครบ 2 วงรอบแล้ว ทำให้ครูที่ปรึกษามีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกลุ่ม ผู้ร่วมศึกษาในการดำเนินงาน ทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีกิจกรรมการพัฒนาอย่างชัดเจน มีการติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่องและร่วมกัน ระดมสมอง เพื่อแก้ไขปัญหาพร้อมกันนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

## ข้อเสนอแนะ

### 1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการในวงรอบที่ 2 ทำให้พัฒนา ของนักเรียนมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตสาธารณะ ควรมีการนำโครงการ/ กิจกรรมที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาอื่น ๆ หรือใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการ พิจารณาจัดทำแผนการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

1.2 จากการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่พัฒนาขึ้น ควรให้ ความสำคัญและกำหนดนโยบายแนวทางการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้ชัดเจน มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ มีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน และพัฒนาการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน

โดยเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลตามศักยภาพให้สามารถตัดสินใจด้วยตนเองในการดำรงชีวิตและอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

## 2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาทมิลปี่) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

2.2 ควรมีการศึกษาโมเดลการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาทมิลปี่) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

2.3 ควรมีการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ (ชุมชนประสาทมิลปี่) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร